

Jezus, onze vrede

Toespraak voor Hart van Osdorp over Efeziërs 2:14-18 OpZondag 5 november 2023.

Uit de Bijbel werd gelezen: Lucas 5:27-32.

Lieve mensen,

In het verhaal van de week is Jezus op een feest. Het feest is speciaal voor hem georganiseerd. De feestgangers zijn blij met Jezus, vooral Levi. Hij was tot voor kort door iedereen veracht. Hij haalde tot voor kort immers de belastingen op, bedroog iedereen en werd daar zelf schatrijk van. Iedereen wist dat. Maar niemand kon daar iets aan doen, beschermd als Levi werd door zijn opdrachtgevers, de Romeinen.

En toen kwam Jezus. Hij kruiste Levi's pad en zei: Levi, ik wil dat jij bij mij gaat horen. Wie ik?, hoorde Levi zichzelf nog zeggen. Maar hij had het goed gehoord: Ja, jij!, zei Jezus. En Levi, hij staat op, laat alles wat hij heeft en doet achter en gaat achter Jezus aan.

Dit is dus wat Jezus met zijn liefde en genade met je kan doen! Je verandert en stapt een nieuwe wereld binnen. De oude wereld heeft ter plekke zijn macht over jou verloren.

Als we de tafel op het feest verder rondkijken, zien we daar allemaal mensen zoals Levi, mensen die in de ogen van andere mensen mislukkelingen zijn, slecht en verkeerd. En Jezus is in hun midden het stralende middelpunt.

Er zijn ook mensen in het verhaal die mopperen: Waarom eet Jezus met zulke slechte mensen? Waarom viert hij juist met hen feest?

Dat is het punt van Efeziërs 2: voor Jezus' komst was er een muur van scheiding, van vijandschap tussen mensen: Joden gingen niet om met niet-Joden¹ en gelovige Joden aten niet met niet zo heel gelovige Joden. Er was afstand, wantrouwen en haat over en weer.²

Maar wat doet Jezus in het huis van Levi? Hij maakt daar vrede. Hij heeft hart voor mensen, speciaal voor slechte mensen. Hij zegt: Vergelijk mij met een dokter. Ik ben er voor zieke mensen, niet voor gezonde. En zieke mensen wil ik beter maken.

Ik zat hier de afgelopen week over na te denken, ook over die woorden uit Efeziërs: Jezus is onze vrede. En ik dacht aan de oorlog in Gaza en aan wat die journalist zei op TV: "Dit komt nooit meer goed." De raketten en bommen over en weer voeden de haat en het wantrouwen. Deze oorlog gaat al zwanger van de volgende. De muren van vijandschap worden hoger en hoger.

En ik dacht aan Jezus en hoe hij mensen bij elkaar brengt: zijn leerlingen en de vrienden en collega's van Levi. En ik las: Jezus is onze vrede. En ik dacht: Wat wij niet kunnen, dat kan hij wel. Er is ondanks alles toch hoop, want er is vrede bij Jezus. De muren van vijandschap gingen aan Levi's tafel en ook in de stad Efeze neer. Jezus maakte Joden en niet-Joden één: één lichaam, één nieuwe mensheid met één Geest.

Dat is zo nieuw, nog steeds. Jezus maakt iets nieuws in deze wereld, zo nieuw dat niemand het verwacht of eraan denkt. Wij zijn zoiets niet gewend. Het is zo anders dan we zijn opgevoed en uit onszelf reageren. Jezus brengt mensen samen en breekt alle muren tussen mensen af.

Die farizeeën en wetsleraren uit het verhaal hadden trouwens wel een punt. De muur tussen gelovige Joden en anderen was de wet van God, waarin allerlei regels staan, bijvoorbeeld over eten. Daarom

¹ Johannes 4:9.

² Dit is ook het punt in Jezus' verhaal over de Barmhartige Samaritaan (Lucas 10).

ga je niet zomaar eten bij anderen, laat staan bij slechte mensen. Je weet immers niet of het eten dat zij je voorzetten wel halal is. Je weet ook niet wat je krijgt te horen of te zien. En je weet ook niet wie of wat die mensen hebben aangeraakt, voordat ze jou aanraken...³

Maar Jezus, hij heft die regels eenvoudigweg op, hij breekt die muur af.⁴ Hoe kan hij dat nou doen met nota bene de goddelijke wet van God? Wel, hij is de Heer en de meester, de Zoon van God. Hij is God zelf, de auteur van de wet. Hij die de wet zelf heeft gemaakt, kan die wet ook weer intrekken.⁵ En wat denk je, als hij dat al doet met een goddelijke wet of muur, wat zal hij dan doen met alle menselijke muren van regels, culturele gebruiken en menselijke ervaringen van wantrouwen en haat? Met de muren van zwijgen, onverschilligheid, afkeer, oordelen en vooroordelen? Vergelijk Jezus met een dokter: hij geneest ons. Hij brengt eenheid, verzoening en vrede.

Vrede tussen mensen en niet te vergeten: vrede met God!

Kijk, God is in de Bijbel de Schepper, de bron van alle leven. Als er een muur tussen ons en God is, zijn we ten dode opgeschreven, dan zijn we afgesneden van de wortel van de liefde en dan blijven alleen onze oplossingen nog over: wraak en haat en afstand, raketten van de een en bommen van de ander, woede, verdriet, wantrouwen, oorlog en dood.

“Het komt nooit weer goed”...

Maar het goede nieuws is dat Jezus onze vrede is. En over vrede vertelt hij: in het huis van Levi, in Osdorp en ook in Gaza en Israël.⁶

Maar hoe dan?

Hoe kan Jezus wel wat wij niet kunnen?

Paulus zegt: hij, Jezus, heeft door het kruis vrede gemaakt en muren afgebroken.

Wij hebben een veel te vage voorstelling van het kruis. Wij zeggen: Het kruis brengt ons bij God. En Jezus is gekruisigd voor onze zonden. Dat is waar. Maar onze ideeën over het kruis mogen best wel wat scherper en duidelijker worden.

Wat deed Jezus aan het kruis?

Wel, hij nam ons mee aan het kruis, iedereen die bij Jezus wil horen. Vreemd?! Nee, wij stemmen binnenkort voor 150 volksvertegenwoordigers. En elke man of vrouw die gekozen is vertegenwoordigt, spreekt en doet namens al die mensen die haar hebben gekozen. Wij spreken, als zij spreekt. Wij stemmen, als zij stemt. Welnu, Jezus is aan het kruis gegaan als onze vertegenwoordiger. Dat betekent: wat met hem aan het kruis is gebeurd, dat gebeurde ook met ons.⁷ Toen hij stierf, stierven wij. En daarom zijn wij gestorven en dood voor deze wereld. Zie jezelf zo: dood voor het wantrouwen, de haat en de roddel van deze wereld.⁸ Dat alles hoeft geen vat meer op ons te hebben.

Maar er gebeurde nog meer aan het kruis.⁹ Jezus nam aan het kruis ook alle slechte dingen van de wereld mee.¹⁰ Paulus kan daarom zeggen dat Jezus ook de vijandschap aan het kruis doodde!¹¹

³ Galaten 2:11-21.

⁴ Efeziërs 2:14-15.

⁵ Lucas 6:5.

⁶ Efeziërs 2:17.

⁷ 2 Korintiërs 5:14, vergelijk Johannes 11:49-53.

⁸ Zie Romeinen 6:1-11; Galaten 2:19-21; Kolossenzen 2:11-12.

⁹ Jezus' kruis heeft dus een dubbele werking. Door Paulus op een noemer gebracht in Galaten 6:14.

¹⁰ 1 Petrus 2:21.

¹¹ Efeziërs 2:16. In Kolossenzen 2:14 zegt Paulus zelfs dat God de wet (de wet van Mozes) aan het kruis heeft geslagen. Wat een gewaagde stellingname voor een Jood als Paulus. Maar hij gelooft dan ook in de kracht van het kruis!

Iemand vraagt terecht: Hoe kan dat nou? Dit is niet waar. Vijandschap is in deze wereld toch springlevend! Ja, dat is zo, maar... niet voor hen die in Jezus willen geloven! Voor hen is de haat en het wantrouwen wel degelijk gestorven aan het kruis. Immers, zij geloven in de kracht van het kruis, de kracht van de dood van Jezus.

En als je in Jezus gelooft, dan merk je ook dat de dingen van de wereld hun greep op je verloren hebben. Jezus heeft je in een andere wereld gebracht, Gods nieuwe wereld, waarin de oude wereld zijn macht over jou heeft verloren. Denk aan Levi: zo belust op geld, zo graaigraag als hij was – hij ontmoet Jezus, gelooft in hem, en zijn oude leven betekent voor hem niets meer. Levi is overgestapt in een andere werkelijkheid.¹²

Zo bestaan er in Gods nieuwe wereld geen muren meer. Jezus heeft die neergehaald, de muren tussen blank en zwart, tussen homo's en hetero's, tussen Iraniërs en Nederlanders, Joden en niet-Joden, Iraniërs onderling en die tussen Nederlanders, tussen Marokkanen en Turken en die tussen Joden en Palestijnen. Dat is de kracht van het kruis van Jezus. Het kruis schept¹³ een nieuwe werkelijkheid.

Het goede nieuws is dus dat het Jezus is die de muren afbreekt en vrede kan maken. De mopperaars in het huis van Levi doen het niet. En wij doen het ook niet. Wij kunnen dat niet. Wij kiezen immers maar al te graag partij, doen stappen terug, kijken weg of gaan roddelen. Maar Jezus is onze vrede. Van binnen en van buiten is hij vrede. Alles wat hij zegt en doet en zal zijn, is vrede.¹⁴ Zijn kruis geeft vrede en over die vrede, zegt Efeziërs 2, vertelt Jezus aan de mensen – vergelijk mij met een dokter – niet alleen aan Joden en Palestijnen, ook aan Nederlanders, Iraniërs, Turken, Marokkanen... Hij maakt één nieuwe mensheid, zegt Paulus.

Ja, en iets daarvan kun je al zien in de kerk: één Heer, één lichaam, één Geest.¹⁵

Wat dit betekent, hebben we, denk ik, in Hart van Osdorp nog lang niet ver genoeg doordacht en praktisch gemaakt. Wat zijn de consequenties van wat we vanmiddag horen?

Bijvoorbeeld dit:

1. Geloven doe je niet alleen. Jezus maakt immers vrede: één lichaam, één familie, één kerk.
2. Dit lichaam is echt een lichaam en dus geen verzameling losse individuen. Nee, een lichaam bestaat uit lichaamsdelen die samenleven en samenwerken en samen optrekken.
3. Wat betekent dit alles dan voor ons? Zijn er nog muren in Hart van Osdorp? Muren van onverschilligheid, boosheid, niet vergeven of roddel?
Als dat zo is, dan zegt dat veel over ons geloof. Jezus is toch niet voor niets gestorven? Jezus heeft toch alle muren afgebroken? Geloven we echt de kracht van het kruis?

Efeziërs 2 zegt dat Jezus over vrede vertelt aan alle mensen. Er zijn echt nieuwe tijden aangebroken. Gods nieuwe wereld is er al. De nieuwe mensheid is er al. De oude dingen van deze wereld zijn voorbij, de nieuwe dingen van Gods nieuwe wereld zijn er al.¹⁶ Dat is de kracht van Jezus' kruis. De muren zijn al afgebroken, de vrede is gekomen.

En de vraag van vanmiddag aan ons allemaal is dan ook: Geloven we dit?

Wat je doet, laat zien of je dit echt gelooft.

¹² Kolossenzen 3:1-4.

¹³ Dat is inderdaad niet minder dan een wonder, het wonder dat ook Israël en de Palestijnen nodig hebben. Vandaar dat we in Efeziërs 2:15 lezen over niet minder dan het wonder van de schepping (Paulus gebruikt het woord 'scheppen', niet: 'maken') van een nieuwe mensheid.

¹⁴ In een paar regels proberen te verwoorden wat Paulus in Efeziërs 2:14 zegt dat Jezus onze vrede is.

¹⁵ Efeziërs 4:1-6.

¹⁶ Zie 2 Korintiërs 5:17.